

**De nuværende Vilkaar for
Indførsel og Omsætning af vore Kreaturer
i Storbritanien.**

Foredrag i det kgl. Landhusholdningsselskab den 7de Novbr. 1883.
af Docent **N. Bruun-Petersen.**

Efter med Statsunderstøttelse at have foretaget en Studierejse i Tyskland, Holland og Belgien, blev jeg af det kgl. danske Landhusholdningsselskab sat i Stand til ogsaa at kunne besøge Storbritanien for at kunne gjøre Bekjendtskab med de engelske »Inspectors of the Privy Council« og den Undersøgelsesmethode, de anvende ved Sundhedsvisitationen af vore til de forskjellige Pladser indførte Dyr, og for om muligt tillige at blive kjendt med de Autoriteter i Gehejmerraadets Veterinærdepartement, der træffe den endelige Afgjørelse af tvivlsomme Spørgsmaal med Hensyn til indførte Dyrs Sundhedstilstand. Jeg havde den Fornøjelse at foretage Rejsen i Selskab med Dr. med. Bang, Lektor ved den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.

Forsynede med Introduktion fra den danske Gesandt, Hr. Kammerherre Falbe, henvendte vi os derfor til Chefen for nævnte Departement i London, Hr. Professor Brown, der ligesom de hos ham ansatte Herrer, Over-Inspektør Mr. Cope og Assistent-Inspektør Mr. Duguid, ydede os en saavelvillig Modtagelse og senere vedvarende imødekommende Understøttelse til vort Rejseformaals Fremme, som vi paa nogen Maade kunde ønske og ikke noksom paaskjønne.

Den gode Lejlighed, som saaledes naturlig frembød sig, benyttedes til at gjøre Professoren bekjendt med vore Husdyrs Sundhedstilstand i Henseende til Smitsoters Forekomst, til ligeledes at fremhæve for ham det vide Omfang, i hvilket Nedslagningsprincippet i visse Tilfælde bringes til Anvendelse hos os, t. Ex. ogsaa sidst ved Udbrudet af Oxens ondartede Lungesygge; samt endelig paa direkte given Anledning at bekræfte, at vi ikke have kjendt nogen egentlig epizootisk Forekomst af Mund- og Klovesygge siden Aaret 1869—70.

Ifølge redebøn truffen Foranstaltning fra Departementets Side til at give os Lejlighed til at iagttage Tilfælde af de i Landet forekommende smitsomme Sygdomme, afrejste vi den 1ste August pr. Jernbane i Følge med Mr. Duguid til Peterborough og derfra ca. 1½ Mil videre ud paa Landet i Nordhamptonshire, hvor Mund- og Klovesygen just atter havde vundet betydelig Udbredelse. Efter de Tilfælde at dømme, som vi saa hos Kvæg og Faar, syntes Sygdommen at være af et mildt Forløb. Men det maatte forundre, at medens man paa Rejse overalt i Landet kunde se en strengt gennemført Desinfektion af alt Jernbanemateriel, Kvæg- og Faarefolde, Ramper m. v., der komme i Berøring med Kreaturerne under Ind- og Udladning paa Stationerne, gik t. Ex. den til en Farm paa ca. 300 Tdr. Land hørende Kvægbesætning løs i 3 forskellige Marker uden specielt Tilsyn og uden anden Hindring imod at komme i Berøring med andre Kreaturflokke end den, som mere eller mindre daarligt levende Hegn kunde yde. Størstedelen af det nævnte Areal var udlagt med Græs; og i denne Retning sagdes Agerbruget nu at ændre sig paa Bekostning af Kornavlén, der — saa sagdes det — ikke længere kunde betale sig. Af Mr. Duguids Demonstrationer paa de angrebne Individier og af hans øvrige Udtalelser blev jeg end yderligere overtydet om Vigtigheden af, at vi her hjemme holde alle Dyr med overfladiske Saardannelser, Blegne- og Blæreudslet i Munden, fornemmelig paa Tungespidsen, i Klovevige og Krone

samt med Saar og Løsning af Hornet i Ballerne tilbage fra Export.

Det er bekendt, at Kreaturtrafikken fra Esbjerg til London siden Juni 1880 ledes over Harwich i Stedet for som tidligere over Thameshaven. Under Hensyn til de af min Kaldsfælle, Konsulent Jessen, foreliggende detaillerede Oplysninger angaaende Omkostningerne ved Forsendelsen af Kreaturer til Londons Marked, skal jeg om denne Side af Exportsagen indskænke mig til at oplyse, at den gennemgaaende Fragt fra Esbjerg til London over Harwich andrager for en Stud £ 1 . 6 . 6, for en Ko £ 1 . 4 . 6, og for et Faar 3 sh. inkl. Forplejning i Sanatoriet i Harwich. Efter «Kvægtrafikken i Ind- og Udlandet» androg den gennemgaaende Fragt over Thameshaven £ 1 . 11 . 1 for en Stud og £ 5 sh. 4 d for et Faar. Der er altsaa ved Omlægningen af Routen indvundet henholdsvis 4 sh. 7 d. og 2 sh. 4 d.

For at være tilstede ved Undersøgelsen af den med »Koldinghus« ankomne Ladning toge vi den 3die August Aften til

Harwich, hvor Inspektør Mr. Taylor næste Morgen Kl. 9 synede Dyrene, umiddelbart forinden de bleve indladede i Jernbanevognene til London. De hidtil benyttede Karantænestalde rumme omtrent 600 Stkr. Kvæg og 3000 Faar. Kreaturstalden er en lang Bræddebygning, der tidligere har været benyttet af Jernbanen til Vognskur o. desl., og som er beliggende umiddelbart ved Skibets Landingsplads. Kreaturerne staa her bundne i 3 Rækker ved fortløbende brede Trækrybber, forneden i hvilke Høet forelægges, og oven over hvilke der er anbragt en tilsvarende Række Vandingstrug, der fyldes, saa at Dyrene kunne drikke efter Behag. Gulvet er ogsaa af Brædder og som saadant jævnt for Kreaturerne at ligge paa, men meget slibrigt, saa at de jævnlige faldt, naar de bleve trukne frem til Undersøgelse og paafølgende Indladning i Jernbanevognene. Der strøes ikke under dem, men bortset herfra modtog man dog det Indtryk, at den hele tarvelige og

simple, men i alt Væsentligt ganske praktiske Staldindretning afgav fornødne Betingelser for, at Dyrene kunne restituere sig deri efter Sørejsens Besværligheder. De udskibede Kreaturer saa ogsaa ud til at have overstaaet Rejsen særdeles godt; kun et eneste Faar henvistes til Slagtehuset paa Grund af en paralytisk Tilstand i Kroppen. Disse Stalde ville imidlertid ikke blive benyttede længere end til næste Foraar, da de nye, der bygges ved Stationen Parkestom, $\frac{1}{2}$ Mils Vej længere inde ved Fjorden, ventes færdige, saa at de kunne tages i Brug til denne Tid; og Trafikken vil da blive forlagt dertil. Disse nye Stalde ere beregnede at skulle rumme ca. 2000 Stkr. Kvæg og 10000 Faar og sagdes at ville faa en særdeles god og hensigtsmæssig Indretning.

Ved Undersøgelsen af Kreaturerne aabnes Munden paa hvert enkelt Individ, og Faarene lægges paa Ryggen. Forud — gjerne strax efter Udslibning og Opstaldning — ere de blevne undersøgte med Hensyn til mulige Klovelidelser. Ved Eftersynet er der stedse en Slagter tilstede for at slagte ethvert Dyr, paa hvis Helbredstilstand der er noget at udsætte. Mr. Taylor finder denne Fremgangsmaade nødvendig; »thi« — ytrede han — »saasnart Befolkningen seer et haltende Faar i en indført Flok, hedder det strax, at det er saadanne, der bringe og omslæbe Mund- og Klovesygen.« Kommissionær Breinholdt, der ligeledes var tilstede, udtalte sig ganske i samme Retning.

I Henhold til den ved Dampskibsselskabet truffne Ordning med Hensyn til gennemgaaende Fragttaxter fra Esbjerg til London pr. Skib og Jernbane, kunne Kreaturerne først modtages sidstnævnte Sted. Hermed ere Handlere og Kommissionærer i England for Øjeblikket utilfredse. Thi da alle Dyr, som have været paa Londons Marked under den endnu herskende Smitsot, skulle slagtes efter 6 Dages Forløb, er ikke alene Handelen med Kælvekøer paa Forhaand udelukket; men de Handlende ere i det Hele taget afskaarne fra at drage Fordel af den Om sætning i de tilgrænsende Landdistrikter, som de vilde

kunne gjøre, hvis de kunde modtage Kreaturerne i Harwich eller et andet Sted paa Vejen derfra til London; hvad der jo ogsaa vilde influere paa de hertil hjembragte Priser. Der var derfor i nævnte Øjemed nylig øvet en betydelig Pression paa en af D'hr. Afdelingschefer ved det forenede Dampskibsselskab med Henvisning til, at man dog i Nødsfald vilde kunne rekvirere Kreaturerne fra Newcastle til Harwich og saa forhandle dem derfra. Der blev dog ikke givet efter for Fordringen; idet det befrygtes, — og vistnok med Rette — at Kreaturerne meget hurtig kunne blive smittede i de inficerede Distrikter og som angrebne blive stoppede paa det første det bedste Marked under Skin af at have medbragt Smitten her hjemme fra. Man vil — med andre Ord — sikre sig, at de i det mindste komme sunde til Londons Marked. Som jeg nu erfarer, har Dampskibsselskabets Direktion ændret sin Stilling til Spørgsmaalet derhen, at det vil afgive Kreaturerne efter Ønske paa Betingelse af, at hvert enkelt medgives en af Regjeringens Inspektør udfærdiget Sundhedsattest ved Afgangen fra Harwich. Dette maa sikkert ansees for en velbetænkt og ingenlunde overflødig Forsigtighed i Exportsagens Interesse, der fortjener Paaskjønelse under de nuværende vanskelige Forhold, hvor Modstanderne af den fremmede Kreaturindførsel jage efter enhver om ogsaa nok saa usandsynlig Grund til at kunne vælte Skylden for den stadig herskende Smitsots Kalamiteter over paa hin. At Infektion og Udbrud af denne Sygdom kan gaa meget hurtig, naar Dyrene overføres fra et sundt til et inficeret Sted, skal jeg anføre et Exempel paa. En Mr. Hicks, der har en ret betydelig Kreatur-Kommissionsforretning i London og tillige et Landbrug i Omegnen, flyttede en Ko fra dettes Besætning, i hvilken Sygdommen hverken havde hersket eller kom til at herske, til London en Lørdag; og allerede den paafølgende Mandag stod den med udtalt Mund- og Klovesyge.

De til Islington ankomne Kreaturer kunne opstaldes dels i en Samling meget store offentlige Stalde, beliggende

ved den sydlige Side af Markedspladsen, og som sagdes at rumme c. 2000 Høveder, dels i private Stalde hos Kommissionærerne, af hvilke ogsaa nogle have en anselig Størrelse. Min Hjemmelsmand kunde saaledes modtage 400 Høveder i sin Stald. Da Kreaturerne i de offentlige Stalde gaa løse, egne de sig mindre godt for de fra Skandinavien indførte, da disse jo holdes bundne hjemme og derfor slaaes og beskadige hverandre indbyrdes, naar de slippes løse sammen. I de private Stalde staa Dyrene bundne; og da den frie Dispositionsret ikke her indskrænkes ved Veterinærpolitiets Kontrol, saasnart et Dyrs Helbredstilstand lader noget tilbage at ønske, saa at øjeblikkelig Slagtning foretrækkes, saa gives ofte den private Opstaldning Fortrinnet fremfor den offentlige. Ogsaa de private Stalde renses og desinficeres ved Kalkning ligesom de offentlige, hver Gang de ere rømmede af et Hold Kreaturer. Betalingen er ens begge Steder nemlig 1 sh. 6 d. pr. Nat for Forplejning og Staldrum.

Londons Marked er altsaa for Tiden udelukkende Slagtemarked. Den meget store Markedsplads skal efter Opgivende kunne rumme 8 à 10,000 Høveder og 40,000 Faar til Forhandling. Den ordinære Tilførsel er dog langt fra saa stor og ændrer sig noget efter Aarstiden. I Sommermaanederne formentes den at andrage 2500—3000 Høveder og 9000 Faar, i Vintertiden kun 1500—2000 Høveder og 8—9000 Faar. Denne Forskjel er selvfølgelig ikke begrundet i et mindre Forbrug — tvertimod — men i en større Tilførsel af Kjød fra Landet selv. Om Sommeren leverer Nordhamptonshire, Rutland og Leicestershire et betydeligt Kontingent af Slagtekvæg; om Vinteren og Foraaret er det Norfolk, Suffolk, Essex og Skotland. Det er altsaa med disse Egenes fortrinlige Kreaturer, at den fremmede Import skal konkurrere, d. v. sige fra Kanada og Skandinavien. Men medens de kanadiske Kreaturer i mange Henseender maatte siges at fyldestgjøre Betingelsen herfor, gjaldt dette langt fra om vort fra Esbjerg tilførte eller det paa Markedet tilstedeværende svenske Kvæg.

Til bedste Kvalitet henregnes først og fremmest det skotske Højlandskvæg og ligeledes det sorte, kullede skotske Kvæg, der gjennemgaaende betales med $\frac{1}{2}$ d. pr. Pd. mere end det bedste engelske. Fremdeles det rødhjemedede Kvæg fra Herefordshire og det sorte Valliserkvæg, saaledes at disse Slag vurderes højere end Korthornet.

Blandt Faarene regnes de smaa sorthovedede South-downs for fineste Kvalitet. De skulle gjennemgaaende have $\frac{1}{5}$ større Kjødvægt i Forhold til Fedtet end de hvidhovedede Slag, men afgive dog ikke saa rentabelt et Hold som de større sorthovedede Varieteter.

Om Efteraaret tilføres der Londons Marked en stor Del Kvæg fra Irland, men af højst forskjellig Godhed lige fra de næsten usælgelige til Individider, som gaa op til £ 30 eller mere. Kreaturerne fra Thy og Mors vurderes højest for den danske Imports Vedkommende. Simple Kvaliteter finde især Afsætning til Hær og Flaade samt offentlige Stiftelser, og saa vel den danske som svenske og irske Import leverer en betydelig Andel hertil. Næsten alle svenske Stude sagdes som ældre Trækdyr (sjældent under 10 Aar) at være af saa simpel Kvalitet, at de kun kunde finde saadan Anvendelse. Fra Kanada er Tilførselen endnu meget uregelmæssig. I Ugen fra 22de—28de Juli var der saaledes derfra kommet et Par tusind Stkr.; den paafølgende Uge slet ingen. I Aaret 1882 har der dog været tilført London Marked 3499 Stkr. Kvæg derfra. Omsætningen af Kælvekøer er ikke af stor Betydning paa dette Marked. En Del af disse indføres ligeledes fra Irland, men omtaltes som i det Hele taget mindre vel anseet og ofte slet holdt Kvæg. I en ung Alder kan det imidlertid kjøbes til en saadan Pris, at der intet Tab vil flyde af de Udsættelser, som ofte blive nødvendige efter et Aars Tids Forløb paa Grund af utilfredsstillende Ydelse. Som Indkjøbspris nævnedes 12—13—14 £. Danske Kælvekøer vare betalte med 20 £. Man udtalte Forventning om, at det snart atter skulde blive muligt at indføre disse til Londons Marked, »men det maatte være store, velbyggede

Køer, da man overalt i Omegnen malker ud og feder. Hovedmarkedet for Kælvekøer (Mejerik.) er i Doncaster, og et rødt, kullet Slag fra Suffolk betegnedes som noget af det bedst renommerede Malkekvæg.

Som den ubetinget gunstigste Tid for Afsætning af Tyre betegnedes Januar til Udgangen af Marts. Behovet af disse er forholdsvis kun ringe, og saasart der tilføres Markedet et om end kun mindre Overskud, falde Priserne strax betydelig, et Forhold, der aldrig gjør sig saa stærkt gjældende for de andre Slagtekreaturers Vedkommende. Men Tyrekjød — blev der sagt — benyttes ogsaa kun til Pølsefabrikation i England.

Handelen med Faar og Lam angaves at være livligst fra Foraaret til Slutningen af Juli eller Midten af August. Med Jagttiden og Vildtets Fremkomst indskrænkes Efterspørgselen efter denne Sort Kjød. Kanada forsyner ligeledes Islington Markedet med en Del Faar, men kun ældre Moderfaar, derimod ikke Beder og Lam. I 1882 har denne Indførsel udgjort 15,160 Stkr.; hvad der forefandtes paa Markedet under vort Besøg var store og gode Individer.

Den fremmede Import, som jo nu er indskrænket til Danmarks og Sverrig-Norges foruden den nylig nævnte fra Kanada, er i det Hele af væsentlig Betydning for Markedet. For vort Lands Vedkommende har den i 1882 andraget 17,891 Stkr. Kvæg og 30,261 Stkr. Faar; for Sverrig-Norge 5349 Stkr. Kvæg og 220 Stkr. Faar.

Under almindelige Forhold skulle Londons Markedspriser stemme med de nordlige Byers; men med tilbagegaaende Konjunkturer sagdes Priserne stedse at holde sig bedst i London, og under saadanne Omstændigheder føres der ofte en Del Kvæg hertil fra Newcastle. Og fra en enkelt Side hævdedes det derhos, at i Tiden fra Nytaar til April var Londons Marked det bedste af alle engelske.

Til Lettelse for Forretningsgangen besørger en Bankforretning paa selve Markedspladsen hele Pengeomsætningen, uden at de Handlende have andet dermed at gjøre

end at udstede fornøden Anvisning. Der erlægges herfor til Banken en Godtgjørelse af 8 *d* pr. stort Kreatur og 1¹/₄ *d* for et Faar, hvorhos Banken tillige tager Risikoen ved Inddrivning af ikke honorerede Fordringer.

Ved at omtale Londons Kreaturmarked maa endnu nævnes »the Foreign Cattle Market«, der holdes i Deptford ligeledes 2 Gange ugentlig umiddelbart efter Islington-Markedet, og som ved en meget stor Kreaturtilførsel øver Indflydelse paa Priserne paa dette sidste. Denne Tilførsel (og altsaa Omsætning) er stegen i Femaaret 1878—82, begge inkl., fra henholdsvis 60,675 Stkr. Kvæg og 699,911 Faar til 128,676 Stkr. Kvæg og 783,449 Faar, idet jo efterhaanden flere og flere Landes Import er bleven henvist hertil, hvorfra den ikke atter maa føres bort uden i slagtet Tilstand. Den ordinære ugentlige Tilførsel skjønnedes at udgjøre et Par Tusinde Hoveder og en 15,000 Faar, men i den Tid, da Indførselen af Kvæg fra Hertugdømmerne Slesvig-Holsten undtagelsesvis er tilladt (sædvanlig fra Begyndelsen af Juli til Midten eller Slutningen af November), kan denne stundom alene andrage henimod 3000 Stkr. Kvæg i en Uge. De fra Tønning indførte Kreaturer, som henstode dér, vare vel store og gode Dyr, men taalte dog ingen Sammenligning med de fortrinlige amerikanske, spanske og portugisiske Oxer, som løsgaaende ligeledes fyldte flere af Rummene i det meget store Bygningskomplex. Desuden er Belgiens og Hollands Import henvist til denne Slagteplads og har for Hollands Vedkommende i 1882 andraget 39,621 Stkr. Kvæg, 288,837 Stkr. Faar. Fra Spanien tilførtes Slagtemarkedet i forrige Aar 12,936 Stkr. Kvæg, fra Portugal 16,699 Stkr. Kvæg. Omsætningen af fremmed Kvæg paa begge Markeder tilsammentagne er i det Hele taget stegen saaledes, at medens den i 1878 udgjorde 42,9 pCt. af Totaltilførselen, er den i 1882 gaaet op til 50,1 pCt.; for Faarenes Vedkommende fra 49,4 til 61,7 pCt. Af dansk Kvæg har Omsætningen i det forløbne Aar 1882 udgjort c. 5,7 pCt. af Totaltilførselen, 11,4 pCt. af hele den fremmede Tilførsel til begge

Markeder og 62 pCt. af den »fremmede frie Tilførsel«, der gaaer direkte til »Metropolitan Cattle Market«. Tilførselen af danske Faar udgjorde i 1882: 2,2 pCt. af Totaltilførselen til London, 3,6 pCt. af hele den fremmede Tilførsel og 64,2 pCt. af den fremmede frie Tilførsel til sidstnævnte Marked.

Der udtaltes Formodning om, at Holland maaske atter vilde opnaa fri Indførsel i Fremtiden i Betragtning af den heldige Indflydelse, som den i de senere Aar skærpede Lovgivning har øvet til Undertrykkelse af Smitsoter, navnlig Ovens ondartede Lungesyge.

Iøvrigt er det jo især disse Slagtepladser, som Modstanderne af den fremmede Indførsel rette deres Bestræbelser imod, idet de paastaa, at disse Indretninger i Stedet for at hindre Udbredelsen af smitsomme Sygdomme i Landet meget mere som Arnesteder for disse befordre den. Og adskilligt syntes ogsaa at tale for Berettigelsen af denne Anke. Der finder saaledes ikke noget vedvarende og skarpt Tilsyn Sted med de landsatte Dyr lige fra deres Udlosning til Slagtning, skjøndt de dog tildels komme fra virkelig smittefarlige Steder; ej heller med det store professionelle Personale, Handlere, Slagtere o. s. v., der færdes i Etablissementet. Naar Veterinær-Inspektørerne have foretaget Eftersyn af den ankomne Ladning, passe de deres private Forretninger, o: Praxis, til den næste Ladning skal synes; saaledes meddeltes det i ethvert Fald. Desinfektion af Personer, der færdes ud og ind, anvendes kun paa den Tid, der er forefundet smitsom Sygdom. Tager man derhos Hensyn til det store Antal Kreaturer, der henstaa og slagtes dér, kan Tilsynet under disse Omstændigheder aldrig blive skarpt, og det er let forklarligt, at Smitte, der først er kommen til Udbrud mellem Dyrene, efter at de have passeret Eftersynet, kan blive slæbt ud fra Anstalten, inden man er sig Faren bevidst. Saaledes kunde det efter Mr. Duguids Sigende gaa til, at Mund- og Klovesygen, der i 2 paa hiaanden følgende Ladninger med samme Skib bragtes 2 Gange til Slagtepladsen fra Frank-

rig, strax spredtes videre ud i Omegnen, hvilket gav Anledning til absolut Indførselsforbud imod dette Land. Og saaledes kunde endvidere en Kommissionær, Mr. Stamm, berette at have slæbt Sygdommen ud fra Etablissementet til sin egen Besætning paa Landet.

Under Torsdagsmarkedet paa Islington den 2. Aug. anholdtes en 16—17 Kreaturer med Mund- og Klovesyge, og i Slagtehuset samme Sted nedsløges i vor Overværelse den 7de en Ko for ondartet Lungesyge. Den fandtes ved Obduktionen i høj Grad angreben og frembød de sædvanlige Forandringer i Lungerne.

Efter 14 Dages Ophold i London afrejste vi den 9de August til

Edinburgh.

Tilsynet med vore hertil over Leith indførte Dyr føres af Professor Walley, Direktør for den ene af Edinburghs 2de Veterinærskoler. Foruden at være en meget elskværdig og forekommende Mand, omtaltes han tillige som Skotlands dygtigste Veterinær for Øjeblikket.

Vor Export til Leith har i min Embedstid kun været ubetydelig, naar undtages sidste Foraar og tildels Sommer, da den synes at være i Tiltagen. I 1882 udgjorde den kun 571 Stkr. Kvæg og 498 Stkr. Faar, o: omtrent 19,6 pCt. af hele den fremmede Kvægtilførsel og 67,1 pCt. af Faar. Den fremmede Import til Edinburghs Marked har i det sidste Femaar været i Tilbagegang, nemlig fra 6554 Stkr. Kvæg og 2825 Stkr. Faar i 1878 til 2915 Stkr. Kvæg og 742 Faar i 1882.

De Kreaturer, vi udskibe her fra Kjøbenhavn til Leith, ere tilmed næsten udelukkende gamle og usle Kælvæker, Affald fra vort eget Marked, som man overhovedet vanskelig forstaaer kan finde fordelagtig Afsætning i et Land med et saa fremskredet Husdyrbrug som Skotlands. Størsteparten har i Sommer været opkjøbt for engelsk Regning, og at Forretningen trods Varernes Usselhed dog har været fordelagtig, tør man slutte deraf, at Indkjøbet her paa Pladsen hidtil bestandig har været øget. Desuden

afskibes ogsaa nogle Slagtekreaturer dertil, af hvilke kun faa kunne kaldes gode. Kreaturerne stykkes ud paa Markedet saa vidt muligt ved almindelig Handel, og hvad der ikke afsættes herved, forauktioneres af Mr. Swan & Son, gjennem hvis Hænder jo ogsaa den øvrige Del af vor Import i Hovedsagen gaaer.

Da vi altsaa ikke kunde vente at se Udskibning og Import-Undersøgelse af nogen Betydning i Leith, og da vi heller ikke kunde opholde os her Mandagen forbi uden at tabe denne Dag og dermed en hel Uge i Newcastle, bestemte vi os til ikke at afvente Ankomsten af Skibet, der var paa Rejse fra Kjøbenhavn. Professor Walley viste os Lokaliteterne, hvor vore Kreaturer landsættes og opstaldes i de 12 Timers Karantæne, samt Markedspladsen i Edinburgh. Staldene ere byggede af Kommunen, meget tarvelige, men tilsyneladende tilfredsstillende for Øjemedet.

Kort forinden vor Ankomst havde der været Udbrud af Mund- og Klovesyge blandt irsk (?) Kvæg ogsaa i Edinburgh, og den 11. August overværede vi Nedslagningen i det offentlige Slagtehus af 2 Køer med ondartet Lungesyge. Lungerne af en 3die Ko henlaa til Undersøgelse fra den foregaaende Dag. De fandtes alle angrebne i høj Grad. I en Stald i Byen saa vi dernæst ogsaa en Besætning paa 50 à 60 Stkr. udmærkede Kreaturer, i hvilken Lungesygen havde hersket for 3 Maaneder siden. Til Fremme af et mildere Forløb og hurtigere Gjennemsygning havde Podning været anvendt, og ikke mindre end 22 Hoveder havde som Følge heraf mistet en større eller mindre Del af Halen, enkelte næsten den hele. Nogle viste tillige stærke Mærker af, at Betændelsen fra Hale-roden havde bredet sig op paa Krydset med begyndende brandige Forstyrrelser, der kun vare blevne stoppede ved indgribende Behandling.

Efter Bestemmelsen kom vi Søndag Aften den 12. Aug. til Newcastle og fulgte Inspektør Mr. Smart hele den næste Dag ved Undersøgelsen af det betydelige Antal Kreaturer, der Dagen forud efterhaanden var an-

kommet med »Konstantin« fra Kjøbenhavn, »Riberhus« fra Esbjerg, »Expres« fra Aalborg o. s. v. Da den langt overvejende Del af Exporten fra Kjøbenhavn gaaer til Newcastle, var denne Plads ogsaa for saa vidt af større Interesse for mig.

Dyrene henstaa de sædvanlige 12 Timers Observationstid i en Samling Stalde, beliggende tæt paa den modsatte Side af Kajen, hvor Skibene lægge til. Kvægstaldene syntes ganske vist at lade en Del tilbage at ønske, hvad Renligheden angik (Strøelsen spares vistnok ogsaa her), men maa dog i det Hele taget kaldes gode især for Faarefoldenes Vedkommende. De ere ligesom i Edinburgh indrettede af Kommunen, men stillede fuldstændig til vedkommende Autoriteters Disposition og under deres Kontrol. For Øjeblikket kan der modtages omtr. 1800 Høveder og 3000 Faar. Men da der ikke sjældent samles et Par tusind Høveder paa en Gang, ere Staldene saaledes utilstrækkelige; og man er derfor i Færd med at indrette nye, der yderligere ville give Plads for 8 à 900 Kreaturer til. Dette vil være af en ikke ringe Vigtighed for de exporterende Lande. Thi af Mangel paa Plads i Sanatoriet have Skibene af og til maattet beholde Dyrene ombord en 10 à 12 Timer efter Ankomsten til Bestemmelsesstedet. Men alle Udtalelser stemme overens deri, at ligesom Dyrene lide mere under det tredje og sidste Døgn Sørejse her fra Kjøbenhavn end under de 2de foregaaende tilsammen, saaledes øver det en endnu værre Indflydelse paa dem, naar de ikke strax kunne blive landsatte. I Newcastle tages ved Undersøgelsen ikke fat paa hvert enkelt Dyr saaledes som i Harwich, hvad der jo ogsaa vilde være uoverkommeligt for en Inspektør, naar et saa stort Antal, som her tilføres — vistnok over 2000 Høveder pr. Uge gennemsnitlig — skal kunne blive expederet i Løbet af Mandagen og bringes paa Markedet Tirsdag Morgen. Af og til hændes det, at en Ladning kommer saa sent ind, at saadant ej heller vilde lade sig gjøre ved den sædvanlige Forretningsgang, men det naaes

dog — til Forebyggelse af Udgifter og Tab — derved, at den nuværende Inspektør i Importørernes Interesse begynder Undersøgelsen saa tidlig Tirsdag Morgen, som det kun nogenlunde kan lade sig gjøre. Kvæget underkastes et almindeligt Skjøn i Baasene, hvor det staaer, og Faarene lades passere forbi ved at slippe dem i smaa Afdelinger fra et Rum over i et andet. Ethvert Dyr, som paa en eller anden Maade giver Anledning til Tvivl om Helbreds-tilstanden, pilles da ud og undersøges nøje. Og det skal indrømmes, at ikke ret meget, selv ved denne kollektive Fremgangsmaade, undslap Inspektørens Øje; enhver nok saa lille Defekt i Uldpelsen, og enhver ringe Halthed blev bemærket og stoppet.

De Sygdomme, hvis Forekomst i en indført Kreatur-ladning ville medføre dens Kondemnering i sin Helhed, ere hos Kvæget: Kvægpest — ondartet Lungesyge og Mund- og Klovesyge.

Hos Faaret: Mund- og Klovesyge, Skab og Kopper.

Hos Svinet: ligeledes Mund- og Klovesyge samt Svinefeber
o. miltbrandagtig Rosen, hvilket sidste vi jo
uheldigvis have praktisk Erfaring for.

Tuberkulose hos Kvæget har der hidtil ikke været taget videre Hensyn til; men det er værd at lægge Mærke til, at Mr. Smart udtalte en Formodning om, at der rimeligvis vil indtræde en Forandring heri, saa at det enkelte Dyr med denne Sygdom vil blive komdemneret. Vi kunne saaledes snarest vente en Skærpelse af Eftersynet i England saa vel af de levende Dyr som ogsaa hyppige Sektioner af saadanne, der formenes lidende af Tuberkulose.

Der er imidlertid et andet Forhold i Newcastle, som ligger mere direkte for, og som i sig indeslutter en stor Fare for vor Export under den almindelige Forekomst af Mund- og Klovesyge næsten overalt derovre. Det er den Omstændighed, at der ingen ordnet Kontrol føres med det Personale, som røgter de indførte Dyr i Sanatoriet. »Ikke sjældent — yttrede Mr. Smart — maa disse henstaa heri indtil 24 Timer, inden Undersøgelsen er færdig. Naar

nu det nævnte Personale i denne Tid uhindret har kunnet have Forbindelse med indenlandsk, muligvis inficeret Kvæg, maa man snarest undres over, at Mund- og Klovesygen ikke for længe siden er kommen til Udbrud i Observationsstaldene.« Denne Ulempe bør derfor, hvis ske kan, fjernes hurtigst muligt.

Som man vil se, er der Betingelser nok tilstede for, at vore Kreaturer kunne blive baade smittede og syge i Storbritanien, uden at de derfor absolut maa have medbragt dette fra Hjemlandet. Og Muligheden for at faa en Smitsot hjembragt derfra med vore Skibe i Retour er heller ikke saa fjern, hvis ikke de i Ministeriets Instrux af 15. Marts d. A. paabudne Forholdsregler gennemføres, hvor dertil er Anledning. Man erindre saaledes, at der i 1882 forekom 494 nye Udbrud eller gjennemsnitlig 41 nye Udbrud af ondartet Lungesyge maanedlig i Storbritanien og deraf 22 i Edinburgh; 1970 nye Udbrud af Mund- og Klovesyge, hvoraf ogsaa Newcastle blev berørt. Ved at omtale disse Forhold pointerede engelske Fagmænd, saaledes Mr. Duguid og Mr. Taylor, det mislige for os ved at hente Tillægsdyr derovre fra, da Undersøgelse af Dyrene og Sundhedsattesterne jo ikke yde nogen videre Garanti ud over Øjeblikket. Og en i Harwich tilstedeværende dansk Mand ytrede ligeledes Frygt for de Følger, som en formentlig paatænkt større Indførsel af Avlsdyr fra England til Jylland over Tønning kunde have for vor begunstigede Stilling i Henseende til den fri Indførsel.

Ligesom Mr. Taylor i Harwich søger Mr. Smart i Newcastle ogsaa at faa ethvert Dyr slagtet, som der er det mindste i Vejen med, for at de ikke andet Sted skulle blive mistænkeliggjorte uden Grund. Myndighed til at befale Nedslagning under disse Omstændigheder har han ikke, men Modtagerne af Kreaturerne rette sig fornuftigvis i egen velforstaaet Interesse altid efter hans Raad i hvert givet Tilfælde.

Tirsdag Formiddag besøgte vi Byens store Kreaturmarked. Ogsaa her modtog man det samme nedslaaende

Indtryk som i London ved at sammenligne Kvaliteten af vort Kvæg med den indenlandske Avl, af hvilken der den Dag fandtes en fortrinlig Repræsentation i forskjellige Ændringer. Her som paa Islington og Edinburghs Markeder er den fremmede Import forbeholdt en særskilt Del af Markedspladsen og blandes ikke imellem de indenlandske Kreaturer. Foruden det skotske kullede, sorte Kvæg tiltrak ogsaa det skotske Højlandskvæg sig Opmærksomheden ved dets lavstammede, brede sluttede Legemsform og ejendommelige lange Haarbeklædning, der paa Hovedet dannede en virkelig Pandelok, som i Forbindelse med de opstaaende Horn meddelte Dyret et særeget Fysiognomi.

Det er allerede andet Sted bemærket, at disse 2de Slag repræsenterer allerfineste Kvalitet og betinge den højeste Notering.

Tilførselen af fremmed Kvæg til Newcastle Marked har som bekjendt været i stærk Stigning i de senere Aar. Medens den i 1878 udgjorde 36,946 Stkr. Kvæg og 34,285 Faar, steg den i 1882 til 84,738 Stkr. Kvæg og 68,369 Faar. For sidstnævnte Aars Vedkommende var den danske Indførsel af Kvæg 80,1 % og af Faar 91,1 % af Totaltilførselen af fremmede Dyr til Markedet. Dettets Præg er saaledes væsentlig bestemt ved fremmede Kreaturer. Flertallet at selve de engelske Opdrættere skulle ikke søge Markedet direkte, men forauktionere de Dyr i Hjemmet, som de ønske solgte.

Fra Newcastle gaaer atter en stor Del Kreaturer til Sheffield, Manchester, Durham, Leeds, Wakefield, Bradford og, som tidligere omtalt, ogsaa til London. Det fortjener at fremhæves som en ny Anvendelse af den fremmede Import i England, at de lokale Farmere paa Newcastle Marked pille mange af de mest lovende unge Stude ud for at udgræsse dem, hvorefter de som fede sælges med god Fordel. Et andet mærkeligt Faktum er det, at et langt færre Antal Kalve udbydes til Salg i denne Saison end nogensinde tidligere kjendt paa de nordligere Markeder. Landmændene foretrække at opdrætte og fede fremfor at sælge dem som Kalve. »Det

er en ganske ny Forretning«, hedder det, der synes at antage anselige Proportioner, og som i Forbindelse med det forøgede Hjemmeopdræt lover godt for den tilstrækkelige Forsyning med Oxekjød. »Det er derhos overflødigt at bemærke, siger man — at denne Udgræsning af danske Kreaturer og Tilbageholdelse af Kalve til Fedning ikke vil forøge Begjæret efter irske Kreaturer i de nordlige Distrikter; og man venter sig samtidig en Fremgang i Kreaturerens Sundhedstilstand. »Irsk Kvæg har — med Rette eller Urette — erhvervet sig et meget slet Navn i den sidste Tid i det nordlige England« (Live Stock Journal). En dansk Kommissionær meddelte ligeledes, at indført Kvæg ogsaa havde fundet Vej til Skotland til Udgræsning og havde givet god Avance til en Gjennemsnitspris af £ 13, 10 d. pr. mager Stud. Ogsaa han omtalte Opkjøb af Kalve til Udgræsning.

Markedets simplere Kvaliteter finde iøvrigt hovedsagelig Afsætning til Fabrikkerne samt paa Markederne i Stockton og Middlesborough.

I indeværende Aar ere Salgsomkostningerne i Newcastle blevne forøgede med 1 sh. pr. Hoved mere i Kommission, som det hed sig, til Dækning af uberegnelige, større Tab ved usolide Forretningsfolk. —

Da vor frie Svine-Import til England stoppedes med Forbudet af 22. Septbr. 1882, har jeg ikke paa min Rejse skjænket denne Side af Exportsagen nogen særlig Opmærksomhed. Men efter den Anledning, som dels det kgl. Landhusholdningsselskabs Omsorg for Husdyrbrug i det Hele taget, dels min egen Stilling som tilsynshavende Dyr læge ved Export af Husdyr til Storbritanien giver, skal jeg tillade mig at føje et Par Ord til vedrørende denne Sag.

Det vil erindres, at Forbudet var bevirket ved nogle Tilfælde af »miltbrandagtig Rosen« blandt Svinene i Ladninger fra Jylland, Øerne og Sverrig, der ankom til Newcastle. Det var os paafaldende, at der i England tilslagdes denne Sygdom en saa stor Betydning, da den — som end ondartet i sit Forløb — dog ikke hos os vinder

stor Udbredelse. Men efter samstemmende Udtalelser derovre optræder den mere ondartet dér og har navnlig større Infektionsevne, som det synes, end hos os. Sygeprocenten naaer op til 75 %, Dødeligheden til ca. 60 %, og Sygdommen breder sig hurtig. Man har derfor ogsaa saa stor Respekt for den, at den paralleliseres med Kvægpest og tillægges bl. a. ogsaa Benævnelser »Svinepest«. Det hævdedes, at de i Newcastle forefundne Tilfælde hos danske Svin vare meget evidente og navnlig ogsaa frembøde de i England som meget karakteristiske ansete Tarmlidelser i fremtrædende Grad, saa at der ikke kunde være Tale om Forvexling med andre Sygdomme, særlig ikke heller med den stærke mørkerøde Hudfarvning, som man vel vidste kunde opstaa ved vedholdende Indvirkning af Saltvand fra Søen.

Svineexporten her fra Kjøbenhavn til England er dog i Løbet af sidste Sommer atter kommen i Gang, nemlig til Slagtepladsen Hull. Til 1ste November er der saaledes med de af Hr. C. K. Hansen expederede engelske Dampskibe udført ca. 3,746 Stkr. Svin, der saa vidt vides have været opkjøbte for engelsk Regning. De have været underkastede de samme Forholdsregler, hvad Eftersyn af Dyrene og Kontrol med Skibene angaaer, som medens den frie Indførsel bestod.

Efter Udtalelse af en, som det maa antages, med Forholdene nøje kjendt og kompetent Personlighed, er der nogen Grund til at antage, at vor Svineindførsel til Storbritanien atter vilde blive frigiven, naar fyldestgørende Beviser for Sygdommens Undertrykkelse her i Landet kunde blive fremlagte. Men selv om vi naaede saa vidt, at der maaske i længere Tid ingen officielle Indberetninger om Tilfælde af miltbrandagtig Rosen indkom, er dette dog intet tilforladeligt Bevis paa dens Ikke-Existens, da det nøje maa erindres, at der sikkert ofte slet ikke gjøres Anmeldelse hverken til Dyrlæge eller Politimester. Muligheden for nye Udbrud i Svineladninger, efter at de have passeret Eftersynet i Udskibningshavnen, vil derfor stedse-

vedblive at bestaa. Men eventuelle nye Stopninger og Forbud m. v. vilde sikkert hjælpe med til at nedbryde den Tillid til vore andre Husdyrs Sundhedstilstand, som dog endnu synes raadende hos de vedkommende Autoriteter i England, og dermed blive til ubodelig Skade for hele vor Kreaturexport. Det skulde under Hensyn hertil derfor heller ikke glæde mig saa særdeles meget, om Forbudet blev hævet.

Skulde jeg nu til Slutning forsøge at samle Resultaterne af mine Iagttagelser i Storbritanien vedrørende vor Kreaturexport dertil under faa Synspunkter, vilde jeg sige:

1. Tilsynet i England med den fremmede, frie Kreaturimport er vel i høj Grad paapassende og nøje-regnende med Alt, hvad der i nogen Maade kan vække Mistanke om Tilstedeværelsen af smitsomme Sygdomme, men — i Modsætning til tidligere Tidens Erfaring — ikke mere yderlig gaaende end det store Ansvar, som de engelske Inspektører ogsaa have, nødvendiggjør og iøvrigt snarest præget af en velvillig Stemning og Tillid til Kontrollen her hjemme. Der gjør sig derfor ogsaa en Bestræbelse gjældende for i vor Interesse at forebygge en urigtig Bedømmelse af vore Kreaturer andetsteds i Landet, der kunde blive farlig for vor begunstigede Stilling; dette gjælder i alt Fald om Inspektionen i Harwich og Newcastle.
2. Den betydelige Udbredelse af Smitsoter i England selv, fremfor alt Mund- og Klovesyge, betinger en reel Fare for vor Kreaturexport dertil, idet Muligheden af hurtig Infektion og Sygdomsudbrud efter Ankomsten til Landet er meget nærliggende og vil kunne paadrage Skindet af at være medbragt her hjemme fra. I saa Henseende give de omtalte Forhold ved Kreaturerne Røgt i Sanatoriet i Newcastle især Anledning til Frygt.
3. Saavel paa Grund af den i Landet stedse øgede Opposition fra et Partis Side imod al fremmed Kreaturindførsel, som ogsaa paa Grund af sandsynlige Æn-

dringer i Sagkyndiges Opfattelse af visse Sygdommes Karakter og Aarsagsforhold, er en fremtidig Skærpelse af Eftersynet i England meget sandsynlig. En nøje Prøvelse og eventuel Ændring af de Forhold, hvorunder Veterinærpolitiet virker ved Exporteftersynet adskillige Steder her hjemme, turde derfor være ønskelig.

4. Da Importen af Slagte kreaturer fra Udlandet til Storbritanien ifølge statistiske Data stedse synes at tiltage, — medens Indførselen fra Danmark (Total-) i Femaaret 1878 — 82 er forøget fra 53,253 Stk. Kvæg til 86,368 Stkr., er Indførselen fra Sverrig i samme Tidsrum stegen fra 7,846 Stkr. Kvæg til 24,083 Stkr., altsaa 3 dobbelt, — da Landets egen Produktion heraf ogsaa maa antages at ville øges, eftersom Korndyrkningen mindskes, og da endelig de fleste Landes Import i Kvalitet synes at staa betydelig over vor, bliver det nødvendigt at stræbe efter at møde den større Konkurrence (ganske ligesom i Smørhandelen) fremtidig med bedre Varer eller med andre Ord, at lægge Vind paa et meget mere forbedret Hold især af Kjød kvæg end hidtil har været Tilfældet. Udsigten, som der er til et større Marked for magert Kvæg til Udgræsning i de nordlige Distrikter, bør ikke afholde derfra, men snarere anspore dertil.

For mit personlige Vedkommende kan jeg endnu hertil føje, som et for mig meget væsentligt Udbytte af Rejsen, at medens Ansvarret vel ikke føles mindre, gaaer Arbejdet ved Eftersynet en Del lettere og sikrere for mig, efter at jeg paa Stederne og af rette Vedkommende selv har kunnet indhente Oplysninger om den Betydning, der i Relation til Mistanke om smitsom Sygdoms Tilstedeværelse vil kunne ventes at blive tillagt forskjelligartede hos Exportdyrene hyppig forekommende Læsioner og sygelige Tilstande — Oplysninger, der ville være i høj Grad vejledende for mig ved Afgjørelsen i hvert enkelt Tilfælde.

(Den hertil knyttede Diskussion vil blive meddelt i næste Hefte).